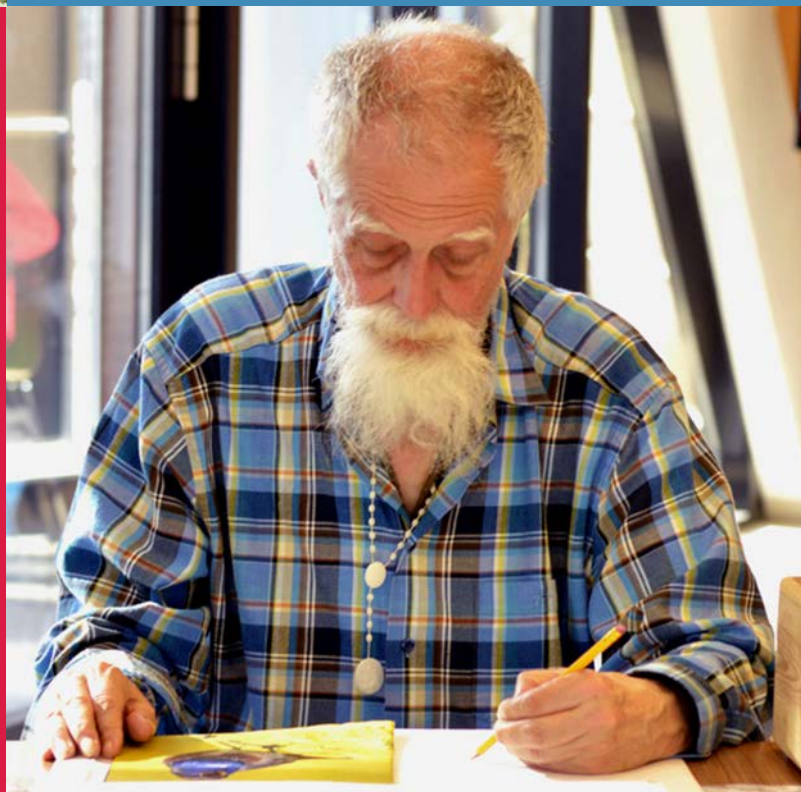

Jaarverslag 2017

Stichting
Diaconaal Centrum
Pauluskerk Rotterdam

Inhoudsopgave

■ ROTTERDAM GEZIEN 'VAN ONDERAF'	4
■ HELPEN WAAR GEEN HELPER IS	7
■ LEVENSKRACHT VERSTERKEN	10
■ 'LEVEN ALSOF NIET'	16
■ GELOOFSGEMEENSCHAP	18
■ FINANCIËN	20
■ FEITEN EN CIJFERS	22
■ DANKWOORD	22
■ MEDEWERKERS / VRIJWILLIGERS PAULUSKERK	24

Inleiding

Het Diaconale Centrum Pauluskerk komt op voor alle mensen in Rotterdam en omgeving die het zonder hulp economisch, sociaal en spiritueel niet redden. Het probeert daar te helpen 'waar geen helper is'. Het gaat om individuele hulpverlening, bezinning, versterking van geloof en levenskracht en om actie voor kwetsbare mensen in de marge van de samenleving.

De Pauluskerk werkt langs de weg van die twee oude woorden uit de christelijke traditie: barmhartigheid én gerechtigheid. Dat wil zeggen: de nood van mensen lenigen in individuele gevallen én structureel verandering proberen te brengen in hun situatie. Om te voorkómen dat zij in nood raken. Ook dat laatste is vandaag de dag in de Nederlandse samenleving maar al te hard nodig.

Ook in 2017 probeerden we naast mensen te staan en met hen op te trekken. Met mensen in nood, individueel. Met mensen in nood, collectief. We hebben geprobeerd verandering te brengen: sociaal, economisch, moreel en spiritueel. Dat deden we met een grote en groeiende groep betrokken mensen. Met honderden vrijwilligers en donateurs, met kerken en diaconieën, stichtingen en fondsen, bedrijven, winkels en vele andere sympathisanten. Al deze mensen en instellingen hebben het werk van de Pauluskerk mogelijk gemaakt, met hun inzet, tijd, morele en spirituele steun, geld of donaties in natura! Dit verslag geeft een beeld van het jaar 2017. Ik wens u veel leesplezier.

*ds. Dick Couvée
diaconaal predikant/directeur
Rotterdam, mei 2017*

Rotterdam gezien 'van onderop'

Rotterdam is een prachtige stad, hip en happening volgens onder meer the New York Times en de Lonely Planet. Maar wel een stad met een aantal grote, structurele problemen. De economie herstelde zich verder in 2017, maar dat herstel ging aan de mensen in de marge en aan de onderkant grotendeels voorbij. Gebrek aan werk en zware bezuinigingen op maatschappelijke opvang, sociale zekerheid en gezondheidszorg in de afgelopen jaren eisen hun tol.

het aantal dak- en thuislozen. Volgens onderzoek van het CBS steeg het aantal feitelijk daklozen in Nederland tussen 2009 en 2015 met 74%, tot circa 31.000.

Dit alles betekent, dat ongeveer een derde van de Rotterdamse bevolking een moeizaam en problematisch bestaan leidt, met alle consequenties van dien. Volgens de 'Atlas van Gemeenten' is Rotterdam de ongelukkigste gemeente van Nederland. Nergens is het aandeel ongelukkigen zo groot als in Rotterdam. De stad kent 174 verschillende nationaliteiten. Rotterdam is inderdaad een prachtige stad, maar wel met een aantal grote, structurele problemen voor de mensen in de marge en aan de onderkant van de samenleving.

Armoede is veel meer dan het niet hebben van geld. Het is vooral iets sociaals. Als je geen geld hebt, kan je niet mee doen. Alles wat jij bent, alles waar jij voor staat, alles wat je zou kunnen bijdragen, het doet er niet toe. Armoede is een vorm van uitsluiting. Mensen uitslui-

Van alle steden in Nederland kent Rotterdam de snelst groeiende armoede. Die armoede verdiept zich bovendien: méér mensen zijn langer arm. Er leven inmiddels bijna 120.000 mensen onder de armoedegrens: bijna 20% van de bevolking. Daaronder ook veel kinderen. Het

aantal mensen met een bijstandsuitkering bleef ook in 2017 hoog. Ongeveer 40.000 mensen krijgen een bijstandsuitkering en ongeveer 144.000 mensen bijzondere bijstand. Het aantal mensen met schulden en het aantal verwarde personen nam toe. Hetzelfde geldt voor

ten. Mensen in hun bestaan ontkennen. Dat is het ergste, dat je met mensen kunt doen. Uit allerlei onderzoek blijkt steeds weer, dat armoede en sociale uitsluiting mensen ziek maken, minder weerbaar, depressief en ongelukkig. Mensen uitsluiten, mensen het gevoel geven, dat ze er niet bij horen, dat vormt op den duur een enorme bedreiging voor de stad en voor de democratie.

DE FINANCIËLE PROBLEMEN EN SCHULDEN STAPELEN ZICH STEEDS VERDER OP

Volgens onderzoek uit 2015 van het NIBUD 'Geldzaken in de praktijk' heeft 37% van de Nederlandse huishoudens te maken gehad met een of meerdere betalingsachterstanden. In vroeger jaren was de oorzaak daarvan heel vaak nalatigheid. In 2015 was de belangrijkste reden, dat mensen niet in staat waren de rekeningen te betalen, door hoge vaste lasten. Vooral de stijgende huurlasten, sinds de liberalisatie van de huren en de hoge zorgkosten.

De Rotterdamse Rekenkamer meldde recent, dat zo'n 27.000 Rotterdammers zeer ernstige, problematische schulden hebben. De Rekenkamer verwacht voor de periode tot en met 2019 geen verbetering. Onderzoek (onder meer VU Amsterdam) laat heel duidelijk zien, dat financiële problemen en schulden op dit moment inderdaad vaak de oorzaak zijn van dakloosheid.

Weg met de zelfredzaamheid. Veel mensen redden het niet op eigen kracht. Onze samenleving gaat steeds sneller en wordt steeds ingewikkelder. Al was het alleen maar, omdat steeds meer dingen digitaal gaan. Een grote groep mensen is zolangzamerhand niet meer in staat het allemaal te begrijpen. Laat staan zich te handhaven. Onze samenleving wordt bovendien beheerst door een meritocratisch mensbeeld. Dat mensbeeld is eenzijdig en hardvochtig. De basisgedachte is: er zijn altijd gelijke kansen voor iedereen. Of je 'slaagt' wordt bepaald door jouw talent en mate van inzet. Wie niet 'slaagt' heeft simpelweg niet goed zijn best gedaan of wil gewoon niet goed genoeg. Voor veel mensen in onze samenleving is dat 'ideaal' helemaal niet haalbaar, wat ze ook doen of willen.

Steeds minder aandacht is er in Rotterdam voor de kansarme kant van de samenleving en voor het feit, dat een groeiende groep Rotterdammers het op eigen kracht niet redt, met name als gevolg van schulden. Zonder werk, zonder huisvesting. Of wel werkend, maar toch arm. Uit onderzoek blijkt, dat het leiden van een instabiel bestaan, met een voortduurende onzekerheid over basiszaken als huisvesting, inkomen, werk en de toekomst, grote gevolgen heeft voor de mensen in kwestie. Al die onzekerheid tast op den duur je vermogen aan om je eigen verantwoordelijkheid voor je leven te nemen.

HET GEMEENTELIJK BELEID HELPT PRECIES DE VERKEERDE KANT OP

Het gemeentebestuur van Rotterdam zette met het college-akkoord en -programma 2014 – 2018 'Volle kracht vooruit' al een paar jaar in op de kansrijken: "Rotterdam is een stad voor stoere mensen". (....) Die doorzetters met opgestroopte mouwen verdienen en krijgen vanaf nu meer gehoor bij de overheid", zegt het akkoord.

Als enige van de grote steden bezuinigde Rotterdam de afgelopen jaren op het armoedebeleid. Daarmee zette het gemeentebestuur grote groepen Rotterdammers op voorhand in de kou. Allelei voorzieningen, met name die voor de kansarmen, worden van een recht voor iedereen steeds meer tot een gunst voor sommigen. Bovendien blijkt steeds weer, dat een groot aantal mensen van de mogelijkheden tot hulp en bijstand die er zijn, verstoken blijft, zelfs als zij daar wel recht op hebben.

Ook mensen die recht hebben op hulp, blijven hiervan vaak verstoken. De redenen daarvoor zijn bekend en al vele malen geanalyseerd en benoemd. Het aantal regelingen is te groot en onoverzichtelijk. Veel regelingen zijn te ingewikkeld. Vaak moeten zaken digitaal worden geregeld. In contact met een mens, met wie je kunt communiceren, komen mensen niet meer. Bovendien beschikken veel mensen niet over de

(digitale) vaardigheden of mogelijkheden om te zorgen, dat zij voor een regeling in aanmerking komen. De Rotterdamse Rekenkamer was de afgelopen periode zeer kritisch over de resultaten van dit beleid en vroeg met name aandacht voor de groeiende schuldenproblematiek in de stad.

AANTAL VREEMDELINGEN ONVERANDERD, AANTAL VLUCHTELINGEN DAALDE

Er leven in Rotterdam ook tussen de 10.000 en 15.000 mensen zonder verblijfspapieren. De situatie voor deze mensen is er vooral een van rechteloosheid. Het nationale vreemdelingebeleid bleef onverminderd hard: geen algemene zorgplicht vanwege de samenleving, het wegvallen van de (voorlopige) landelijke BBB(B)-regeling, een willekeurig en zwaar detentiebeleid en een niet effectief terugkeerbeleid.

De stad Rotterdam kent geen vluchtelingenbeleid. In het Coalitieakkoord kwam het woord vluchteling niet voor. Gelukkig continueert de stad wel in een vernieuwde vorm de BBB-regeling voor de meest kwetsbare ongedocumenteerden. Dit nadat het Rijk eind 2016 had besloten de voorlopige, landelijke regeling te beëindigen.

Het aantal vluchtelingen, dat naar Nederland kwam daalde in 2017 nog verder ten opzichte van 2015. De meesten van hen kregen ook in 2015/2016 geluk-

kig vrij snel en gemakkelijk asiel, vooral de mensen uit Syrië en Eritrea. Zo kunnen zij ellende en hopeloosheid achter zich laten en een nieuw (tijdelijk) bestaan in Nederland opbouwen.

Deze mensen komen niet naar de Pauluskerk. Dat is gelukkig niet nodig. Dat betekende niet, dat we ons het lot van deze 'nieuwe' vluchtelingen niet aantrekken. Als Pauluskerk/OMZO namen we mee het initiatief voor 'Rotterdam verwelkomt vluchtelingen'. Motto: vang mensen ruimhartig op en help hen zo snel mogelijk actief mee te doen en dus

van begin af aan te integreren. Bij dat initiatief zijn inmiddels zo'n 60 organisaties aangesloten.

Onder die lastige omstandigheden, sociaal, economisch, politiek, moreel en spiritueel – vooral voor de mensen in de marge – probeerde het Diaconaal Centrum Pauluskerk ook in 2017 haar missie te vervullen: het daadwerkelijk antwoord geven op de bijbelse oproep tot zorg voor al die mensen die in de marge van de Rotterdamse samenleving zijn of raken, zonder aanzien des persoons.

Helpen waar geen helper is

Het Diaconale Centrum Pauluskerk komt op voor alle mensen in Rotterdam en omgeving, die het zonder hulp economisch, sociaal en spiritueel niet redden. Dat doen we onder meer door te 'helpen waar geen helper is.'

We vervullen de eerste basisbehoeften van mensen, waardoor zij kunnen aansterken en herstellen. We bieden hulp bij het vinden van 'vaste grond onder de voeten'. Bijvoorbeeld met ons Open Huis en het Eethuis, met de maatschappelijke en diaconale spreekuren. Maar ook met sportactiviteiten, dagjes uit en extra aandacht voor bezoekers rondom de feestdagen.

➔ HET WELKOM: DE PAULUSKERK IS ER VOOR IEDEREÉN.

De Pauluskerk is er voor iedereen: open, toegankelijk, gastvrij. In 2017 geven ruim twintig vrijwilligers iedereen die de Pauluskerk binnen stapt een warm welkom. Zij helpen met vragen, voorzien mensen van informatie, of verwijzen hen naar de spreekuren, van het maatschappelijk werk, de jurist, de medische dienst, of het vluchtelingenwerk. Vaak ontvangen ze ook toeristen, scholieren, of andere geïnteresseerden, die zomaar even binnen lopen, of op afspraak een rondleiding door de kerk krijgen. De vrijwilligers van het Welkom zorgen dat de post goed terecht komt, en beant-

woorden vijf dagen per week de telefoon, die regelmatig roodgloeiend staat.

➔ MAATSCHAPPELIJK WERK: NOODZAKELIJKE EERSTE HULP

De Pauluskerk had ook in 2017 een maatschappelijk werker in dienst, die eerste hulp verleende aan mensen die bij de kerk aanklopten.

Mensen op weg helpen

De maatschappelijk werker geeft antwoord op dringende vragen en helpt bij acute problemen. Ze wijst mensen de weg naar hulp, zoals naar VraagWijzer, of Centraal Onthaal. Zo nodig meldt ze

mensen aan bij het wijkteam. In 2017 werden 788 afspraken gemaakt: 560 mannen en 228 vrouwen bezochten het maatschappelijk werk.

Veel mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats zitten klem, omdat zij geen briefadres kunnen opgeven. Zonder briefadres is het niet mogelijk een baan te accepteren, een uitkering aan te vragen, een woning te vinden, of zorgverzekering af te sluiten. Voor mensen zonder complexe, meervoudige problematiek regelde de Pauluskerk een briefadres. In 2017 waren dat er in totaal 180.

Hulp aan bezoekers van overzee

Ook dit jaar klopten er veel mensen - met de Nederlandse identiteit - uit overzeese gebieden bij ons aan. Mannen, vrouwen, gezinnen met kinderen. Veel van hen komen onvoorbereid naar Nederland en zijn zich niet bewust van hun rechten, en van de Nederlandse wetgeving en maatschappij. Wij informeerden hen, over hun rechten en over hoe het hier is georganiseerd. Deze mensen zijn vooral aangewezen op hulp van familie, bekenden, of andere welwillenden, bijvoorbeeld voor onderdak, of inkomen.

Verbindingen leggen in de stad

Het maatschappelijk werk van de Pauluskerk is onafhankelijk. We worden niet betaald door de overheid, maar door mensen die de bezoekers en de Pauluskerk een warm hart toedragen. Samenwerking met andere hulpverlenende organisaties is noodzakelijk: alleen dan kunnen mensen goed worden geholpen. Daarom is ook in 2017 veel geïnvesteerd in de samenwerking, onder meer door deel te nemen aan het zes-wekelijks overleg met de GGD, Straatdokter, Vluchtelingenwerk en een advocaat. Maar ook in lokale netwerken, en het EU-overleg, waar hulpverleners van diverse organisaties spreken over Europeanen die in Rotterdam verblijven.

➔ OPEN HUIS: WARMTE EN ONTMOETING

Elke ochtend, ook in het weekend, staan in het Open Huis de koffie en thee om 9.00 uur klaar. Vrijwilligers en kosters ontvangen de bezoekers die dan binnen stromen, vaak na een koude nacht op straat.

Vrijwilligers maken 'De Huiskamer van Rotterdam'

Met hun gezelligheid en warme interesse maken ruim tachtig vrijwilligers het Open Huis tot 'de Huiskamer van Rotterdam'. Ze maken een praatje met bezoekers, of smeren een boterham. Bezoekers kunnen gratis gebruik maken van de computer. Of een potje tafeltennis. Ze kunnen in overleg met de kosters ook douchen, of hun kleren wassen. Gemiddeld bezoeken dagelijks ongeveer honderddertig mensen het Open Huis. In de herfst en winter zijn dat er meer. Om 21.00 uur sluit het Open Huis.

➔ SPELLETJES EN ACTIVITEITEN GEVEN HET LEVEN KLEUR

Bingo, schaken, een sjoeelcompetitie, dammen. Vrijwilligers ondernemen regelmatig activiteiten met bezoekers. Ook mensen van Rotterdam Cares helpen en komen elke zondagavond spelletjes doen. In 2017 organiseerden zij ook een bowlingavond voor vrijwilligers uit het bedrijfsleven en bezoekers van de Pauluskerk. Voor veel bezoekers is dat een welkome doorbreking van da-

gelijkse sleur en een prettige manier om nieuwe mensen te ontmoeten.

➔ **PRAATPAAL EN STEUNPILAAR: DE KOSTERS**

De koster zijn de steunpilaren van de Pauluskerk. Zij kennen de bezoekers, de vrijwilligers en andere medewerkers goed. Deze mensen zijn verantwoordelijk voor de veiligheid. Ze zorgen dat alles reilt en zeilt. Ze sjouwen met beamers, warmen soep op, stapelen stoelen en praten met mensen die verlegen zitten om een praatje. De vrijwilligers weten dat zij op elk moment een beroep op de koster kunnen doen.

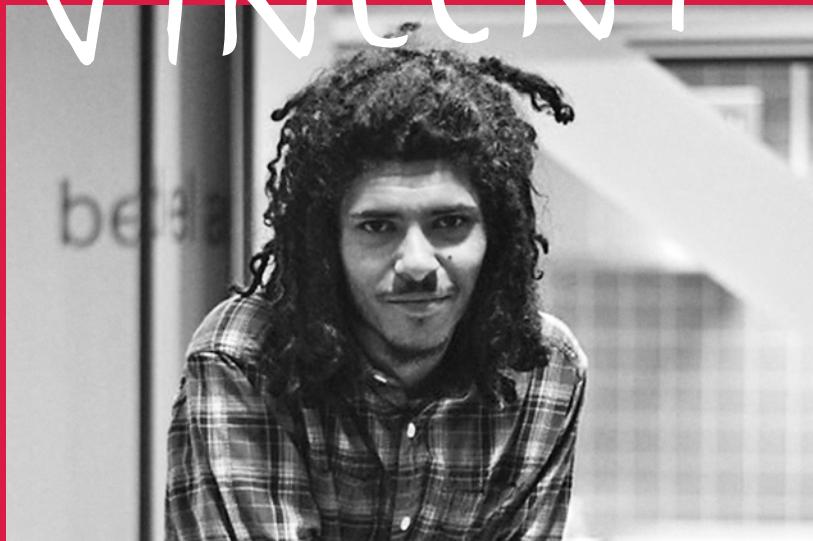
➔ **JURIDISCH SPREEKUR**

Ook in 2017 hadden we elke dinsdagochtend een juridisch spreekuur, van 10.00 tot 12.00 uur. Advocaat Mr. P.J. de Bruin hield inloopsprekuren en hielp met juridische vragen.

➔ **EETHUIS: DE MAALTIJD DELEN**

Elke maandag tot en met vrijdag wordt er gezamenlijk gegeten op het Kerkplein. Vrijwilligers serveren een warme maaltijd, voor 1 euro, voor iedereen die geen mogelijkheid heeft om zelf te koken. In 2016 aten we drie keer per week, begin 2017 kwam daar een vierde dag bij, sinds februari 2018 eten we vijf dagen in de week samen. In 2017 aten er gemiddeld ongeveer 50 mensen per avond in het Eethuis. We beginnen de maaltijd altijd gezamenlijk, vaak met een gedicht, of een gebed.

VINCENT

Mijn vader was drugsverslaafd. Ik heb hem nooit gekend. In mijn puberteit blowde ik. Ik gebruikte speed, cocaïne en xtc. Het was vaak ruzie thuis. Dus ging ik bij mijn oma wonen. Zij stond altijd voor me klaar. Toch ben ik ook bij haar weggegaan. Ik wilde gewoon niet luisteren. Ik zat op het gymnasium, maar spijbelde veel en belandde uiteindelijk op de mavo. Toen ik 19 was maakte ik een bad trip mee. Ik werd psychotisch en kreeg paniekaanvallen. Ik wilde alleen maar dood. Toen ben ik cold turkey gestopt met de hard drugs. Ik heb twee weken niet geslapen, maar het lukte.

Nu woon ik in een huis van de Nico Adriaans Stichting: een woonvorm met begeleiding voor jongeren. In 2017 ben ik via die stichting begonnen in de Lunchroom, in de Pauluskerk. Dat is hartstikke leuk. We serveren broodjes en koffie voor bezoekers en maken grote bestellingen klaar voor bedrijven. Ik zie weer toekomst. Ik heb plannen voor een opleiding, social work.

Ik ben 21 nu. Het gaat goed met me. Mijn oma is heel trots. Ik hoop dat mensen van mijn keuzes leren. Daarom ben ik er open over.

Levenskracht versterken

Bezoekers van de Pauluskerk worden door de samenleving tot nu toe vooral gezien als 'loser'. Mensen die niets kunnen of willen. Mensen die hun beroerde situatie vooral aan zichzelf te danken hebben. Vaak zien zij dat zelf ook zo. Na de opening van de nieuwe kerk (medio 2013) heeft de Pauluskerk daarom, naast alle hulpverlening, nog sterker ingezet op het vergroten van de levenskracht van bezoekers. Daarbij draait het om ontmoetingen en persoonlijk contact, om creativiteit, inspiratie en plezier.

Levenskracht versterken doen we onder meer met het project 'Pauluskerk Kunst en Cultuur'. We organiseren allerlei activiteiten op het snijvlak van kunst, cultuur, samenleving en geloof. Sinds 2015 organiseren we ook een groot aantal praktische activiteiten voor bezoekers, in het project 'Zinnvolle dagbesteding en bouwen aan waardigheid'. Zo zijn er taallessen en werken bezoekers onder meer in de keuken, lunchroom of de fietsenwerkplaats.

VERBINDEN MET KUNST EN CULTUUR

Kunst en cultuur maken nieuwe werelden voorstelbaar en brengen werelden samen. Met kunstzinnige en culturele activiteiten versterken we de levenskracht van onze bezoekers, die zich op kunstzinnig vlak uiten en ontwikkelen. Tegelijkertijd creëren we openheid en begrip in de stad, voor mensen die leven in de marge van de samenleving.

Met ons kunst- en cultuurprogramma willen we mensen inspireren en prikkelen tot ontmoeting. De activiteiten zijn laagdrempelig en toegankelijk voor iedereen. Bezoekers van de Pauluskerk spelen altijd een belangrijke rol. Altijd is er ook een sterke verbinding met professionele, culturele partners in de stad en sluiten we aan op actuele maatschappelijke issues - en op thema's die leven bij onze bezoekers.

➔ BEZOEKERS CREËREN EIGEN KUNSTPROJECTEN IN DE STAD

In 2017 bezochten meer mensen dan ooit de voorstellingen en nam ook het aantal bezoekers toe dat meedeed. Bij sommigen groeide zichtbaar het gevoel van waardigheid en ontstond eigenaarschap als kunstenaar. Bezoekers deden zelfstandig mee aan exposities van galerie Niffo op R'dam Zuid, Museum Rotterdam en bij Verhalenhuis Belvédère. Een groep deelnemers gaf acte de présence bij Museum Boijmans van Beuningen en

speelde in een theaterpresentatie, in Theater Rotterdam/R'damse Schouwburg.

➔ GASTVRIJHEID EN ONTMOETINGEN IN HET OPEN ATELIER

In het Open Atelier werkten mensen in 2017 onder begeleiding van Ilse van der Laan en Marcha van der Hurk aan eigen werk: schilderijen, collages, pentekeningen, alles kan. De Open Ateliers worden bezocht door vijftien vaste deelnemers, ieder met hun eigen stijl.

➔ **OPEN PODIA: KNAPPE OPTREDENS EN GROEIENDE SOLIDARITEIT**

Tijdens een Open Podium mag iedereen optreden. We organiseerden drie avonden in 2017, waarbij ongeveer vijftig mensen meededen en tientallen bezoekers 'van buiten' kwamen kijken. Bezoekers stapten het podium op, met een gedicht, lied of beeldend werk. Het Open Podium is niet alleen een podium voor talent, het maakt het ook mogelijk dat mensen elkaar op een andere manier leren kennen. Opvallend was de waardering en solidariteit die de toekomstige bezoekers uitten aan de optredende bezoekers.

➔ **GITAARLES EN PERCUSSIE: SAMEN MUZIEK MAKEN**

Gitaardocent Jaime Nanoha leerde vijftien tot twintig bezoekers gitaar spelen. In de lessen spelen deelnemers samen en schrijven zij zelf liedjes. Percussionist Adrian Goormachtigh nam in 2017 het stokje over van Juri Küfner. Hij bouwde

met ongeveer vijf bezoekers door aan een percussiegroep.

➔ **THEATER FORMAAT BRENGT LEVENSVERRHALEN OP DE PLANKEN**

In 2017 bouwden de mensen van de stichting Formaat aan een theatergroep, speciaal voor bezoekers van de Pauluskerk die ongedocumenteerd zijn ('papierloos'). In het theater vertellen zij hun verhalen, over leven zonder papieren, zonder perspectief zoals anderen dat hebben, ongewild politiek en maatschappelijk buitengesloten. Een vaste groep van acht mensen deed mee. Ongeveer vijf bezoekers sloten zo nu en dan aan. Door verhalen op de planken te brengen, maken we dat ook deze mensen worden gezien.

➔ **CULTURELE SPREEKUREN: ONTDEK HET LEVEN IN MUZIEK, FILOSOFIE EN FILM**

In 2017 waren er vijf Culturele Spreekuren. Bezoekers gaan daar met elkaar in

gesprek over een vraag, over leven, of samenleven. Ze onderzoeken de vraag op een creatieve manier, met voorbeelden uit de beeldende kunst, muziek, filosofie, religie, opera, of film. Hieraan deden per keer gemiddeld acht bezoekers mee.

➔ **FILM- EN MUZIEKAVONDEN: LACHEN EN LEREN**

Op de maandelijkse Filmavond toonden we actuele films, met humor en een boodschap. Ze werden bezocht door gemiddeld vijftien bezoekers. Ook was er in 2017 elke avond een Muziekavond, met klassieke (orgel)muziek, verzorgd door de vaste organisten van de Pauluskerk, aangevuld met professionele gastmusici. De muziekavonden trokken gemiddeld twintig bezoekers per avond.

➔ **EXCURSIES: VAN THEATER TOT DIERENTUIN**

In 2017 gingen we zes keer met bezoekers van de Pauluskerk op excursie. Naar

de dierentuin, naar concerten bij wereldmuziekpodium Grounds, naar theatervoorstellingen bij Theater Rotterdam, de Trompenburg tuinen en Museum Boijmans van Beuningen. Mede dankzij de vrijkaarten die deze instellingen beschikbaar stelden, konden er elke excursie zo'n twintig bezoekers mee.

➔ SCHRIJVERSCAFÉ: SCHRIJVEN EN VOORDRAGEN

In het wekelijkse Schrijverscafé is iedereen welkom met een hart voor literatuur of poëzie. Bezoekers schrijven er gedichten en andere teksten en lezen voor uit eigen werk. In 2017 werd het Schrijverscafé druk bezocht door elf vaste bezoekers. Sommige bezoekers schoven zo nu en dan eens aan.

➔ FESTIVAL MOVING FUTURES: DOORGAAN, INSTORTEN EN HERSTEL

In 2017 organiseerden we vijf publieke culturele programma's. We sloten onder meer aan bij het festival voor jonge choreografen, Moving Futures. Hilde Elbers was te gast in de Pauluskerk, met de solo 'A Manual for Walking'. Tachtig toeschouwers, waaronder dertig bezoekers van de Pauluskerk, zagen haar inspirerende solo, over doorgaan, instorten en herstel.

➔ DE NACHT VAN HET BOEK: EEN NACHTELIJK AFSCHIED VAN DE LITERAIRE AVONDEN

Jarenlang organiseerde Dick Gebuys literaire avonden in de Pauluskerk. In

april sloot hij dit af, en organiseerde hij 'De Nacht van het Boek', met schrijver Chris de Stoop, journaliste Judit Neurink en muzikant Igor Fursov. De literaire bijdragen van Dick werden opgenomen in de Open Podium avonden. In 2017 waren daarbij schrijfster Sanneke van Hassel en dichteres Hester Knibbe te gast.

➔ DAGVULLEND PROGRAMMA OP WERELDVLUCHTELINGENDAG

Op 20 juni, Wereldvluchtelingendag, brachten we een dagvullend programma, in samenwerking met Theater Rot-

terdam. We begonnen de dag met een ontbijt op het Schouwburgplein en toonden de documentaire 'Stranger in Paradise', met een nagesprek met acteur Valentijn D'haens. We voerden een publiek gesprek over het Nederlands vreemdelingenbeleid en sloten de dag af met een theaterpresentatie door de ongedocumenteerde bezoekers van Theater Formaat en de voorstelling 'Zohre' van Marjolijn van Heemstra en Zohre Norouzi.

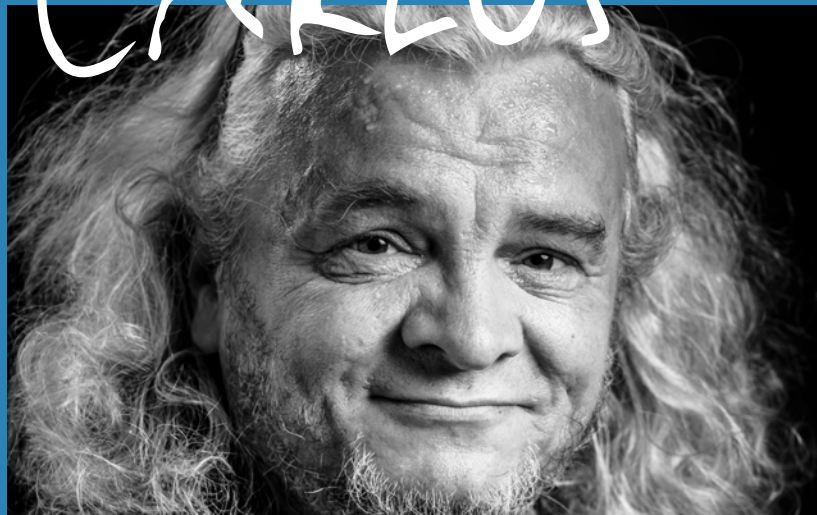
→ EEN PLANTENATELIER EN EEN ÉÉNDAGSTUIN VOOR DE BUREN

In de zomer werkte kunstenares en tuinvrouw Sanne Luijben met een groepje bezoekers aan het Plantenatelier. Zij kweekten planten en bloemen uit verschillende landen. Op Nationale Burendag organiseerden we het Buurtfeest 'De Eendagstuin' voor omwonenden. De opgroeïende planten werden gepresenteerd in de plantenschalen op de stoep (de gemeentelijke plantenbakken).

→ DIALOOGTEKENINGEN: WERK VAN PAULUSKERKBEZOEKERS IN BOYMANS-VAN BEUNINGEN

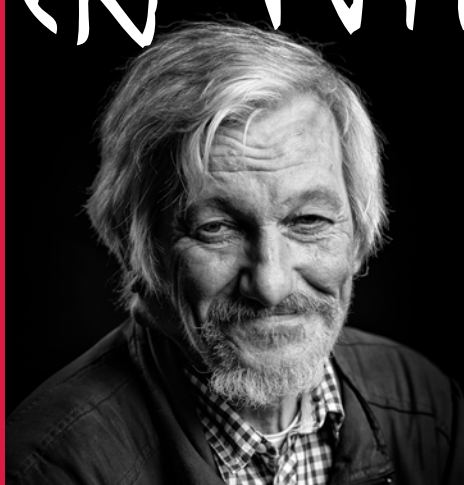
We sloten 2017 af met een succesvolle expositie Dialoogtekeningen en atelierworkshops. Rond kerst sloten we aan bij het kerstprogramma 'Rond de Boom', in Museum Boijmans van Beuningen. Voor het eerst werd werk van de bezoekers in een museale context gepresenteerd. Een waardige en spannende ervaring.

CARLOS

"Ik groeide op in Katendrecht, de hoerenbuurt op Zuid. De straat was mijn leerschool. We handelden, in auto's, horloges, kleding, sigaretten. En toen vertrok mijn vader naar Spanje. Mijn moeder bleef. We hadden niks. Soms één boterham per dag. In 2009 ben ik gescheiden van mijn vrouw. Ik had een hoge alimentatie en kon de huur niet betalen. Uiteindelijk werd ik op straat gezet. Ik sliep op de opvang. Maar daar was veel stress en ruzie. Ik was liever buiten. In april sloeg ik een tentje op, langs de Rotte. Zo was ik onzichtbaar. Tot het koud werd. Toen heb ik bij het Leger des Heils aangeklopt. En leerde ik ook de Pauluskerk kennen. De warmte en vriendelijkheid daar waren fantastisch. Ik at er voor een euro per dag. De opvang in Rotterdam zit propvol. Er is niet voor iedereen plek. Mensen voelen zich onveilig. Omdat mensen zo dicht op elkaar zitten, komt er ruzie en stress. Sommigen slapen liever buiten. Ze proberen hun leven weer op te pakken, maar dat lukt niet als de stress zo hoog is. Op een gegeven moment kon ik geen stap meer verzetten. Ik had jicht, etalagebenen en een flinke griep. De straatdokter van de Pauluskerk heeft me geholpen. Goddank kreeg ik een eigen kamer bij Havenzicht. We werken eraan dat ik begeleid kan gaan wonen. Dat zou geweldig zijn."

JAN WILLEM

“De ellende begon in 2001. Ik kreeg een conflict met de Vereniging van Eigenaren. Er werd beslag gelegd op mijn appartementsrecht. In 2005 stond ik op straat. Ik werkte vanuit huis, maar dat ging dus niet meer. Ik zwierf op straat rond, ook 's nachts. Omdat ik last had van gezwollen voeten, kreeg ik van de

straatdokter een tijdelijke slaapplek, op medische indicatie. Het Leger des Heils gaf me een locker voor mijn spullen. Ik ging vrijwilligerswerk doen bij de Voedselbank. Via de Voedselbank kreeg ik een tijdelijke studio. Helaas stond deze onder toezicht van Bouw- en Woningtoezicht en moest ik het pand in 2006 verlaten. Weer terug bij het Leger des Heils moest ik toestemming geven voor de aanleg van een digitaal dossier en voor consultatie bij arts en psycholoog. Dat wilde ik niet. Ze wisten al zoveel van me. Maar zonder digitaal dossier geen toegang tot de opvang. En geen postadres. Dus ook geen uitkering of baan. En geen zorgverzekering. Alleen in de Pauluskerk kon ik terecht. 's Nachts was ik op straat.

's Morgens begon mijn dagrust: in de Pauluskerk. Rond half negen ging ik de straat weer op. Op zoek naar statiegeldflessen, voor geld. Maar de Pauluskerk regelde onderdak voor me. In 2017 sliep ik met hulp van de Pauluskerk op verschillende plekken. In een logeerkamer, of een huis dat tijdelijk vrij was. Allerlei plekken. De maatschappelijk werker hielp in het contact met instanties. Inmiddels heb ik recht op een uitkering. In 1992 maakte ik computersystemen, waar soms meer dan honderdvijftig man mee werkte. Nu zet ik me in voor verbetering van de opvang voor daklozen. Ik wil vertellen wat mensen die dakloos zijn nodig hebben om verder te kunnen.”

ZINVOLLE DAGBESTEDING

Ook in 2017 organiseerden we veel praktische activiteiten voor bezoekers, in het project ‘Zinvolle dagbesteding en bouwen aan waardigheid’. Met taallessen, een keuken en een lunchroom op het kerkplein. Bezoekers werken ook mee in de fietsserviceplaats, de tweedehands kledingwinkel en een naaiatelier, waar zij kleding (ver)maken onder leiding van kunstenaars of modeontwerpers. Twee keer per week geeft een kapper gratis knipbeurten op het kerkplein.

➔ LUNCHROOM: WEER AANSLUITING VINDEN BIJ DE SAMENLEVING

De Lunchroom wordt geëxploiteerd door de Nico Adriaan Stichting, die mensen met een drugsverleden begeleidt met terugkeer in de samenleving of het arbeidsproces. Ook bezoekers van de Pauluskerk werken mee. Vanwege hun status mogen veel van hen niet betaald werken. In de Lunchroom besteden zij hun dag op een zinvolle manier en ontmoeten ze nieuwe mensen. De Lunchroom is vijf dagen per week open, van 9:00 tot 16:00 uur. Er worden broodjes, soepen, thee en koffie geserveerd. Ook met de lunchroom proberen we de wereld van “kansarm” en “kansrijk” met elkaar in contact te brengen, onder het motto “bekend maakt bemind”.

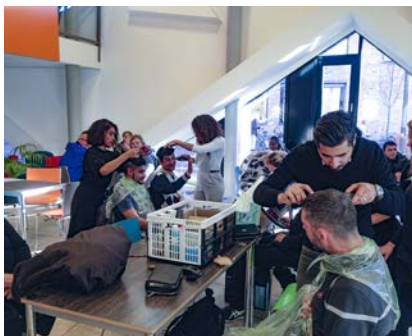

➔ **FIETSENWERKPLAATS: WAT STUK IS KAN WEER HEEL WORDEN**

In de fietsenwerkplaats knappen bezoekers van de Pauluskerk twee dagen per week fietsen op. Zij zijn graag met hun handen bezig en leren zo het vak. De fietsenwerkplaats is goed uitgerust, met allerlei gereedschap en materiaal. Veel Rotterdammers laten hier naar tevredenheid hun fiets opknappen.

➔ **KAPPER IN DE KERK: ALS JE HAAR MAAR GOED ZIT**

Twee vrijwillige kappers zijn twee keer per week op het Kerkplein in de weer met bezoekers. Zij knippen en scheren, gratis en met professioneel materiaal. Alle bezoekers kunnen zich vooraf aanmelden.

➔ **KLEDINGHUIS: WARME KLEDING VOOR EEN PRIKKIE**

Ook het Kledinghuis werd in 2017 weer volledig door vrijwilligers gerund. Je kunt er terecht voor een warme winterjas, goede schoenen, een dikke trui, vest, broek, een zonnebril, of ander goed: allemaal afgeleverd door betrokken burens en andere Rotterdammers. Op 6 april was er een succesvolle Kledingmarkt op het Kerkplein. In 2017 was het Kledinghuis drie dagen per week open.

➔ **STUDIO ZI: SAMEN NIEUWE DINGEN CREËREN**

Ook in 2017 waren de creatievelingen van Studio Zi actief in de Pauluskerk. Samen met de bezoekers maakten zij ongeveer 100 tasjes, die werden gevuld met goodies en uitgedeeld aan de bezoekers. Samen met stoffen werken aan mooie spullen, genereert een hoop energie.

➔ **TAALLESSEN:**

Vijf vrijwilligers met een professionele achtergrond verzorgden in 2017 de taallessen. Zij gaven samen elke week twee uur Engels, zes uur Nederlands en één uur Spaans. De helft van de studenten blijft de lessen trouw bezoeken. De andere helft vertrekt na een kortere of langere periode, vanwege verhuizing, het behalen van het diploma inburgering, of om andere reden. In 2018 starten er ook lessen Frans.

Leven alsof niet

LEEF

ALSOF DEZE WERELD
NIET BESTAAT.

DEZE WERELD, MET ZIJN
ONGELIJKE MACHTSSTRUCTUREN
EN AANDACHT VOOR
PERSOONLIJK GEWIN.

LEEF ALSOF
DE NIEUWE WERELD
ER AL IS.

Paulus nodigt ons uit te 'leven alsof niet'.

Uit: de Hagepreek, die werd gehouden op 8 april 2017 door ds. Dick Couvée, ter voorbereiding op de G1000 in Rotterdam.

WARM ROTTERDAM

Veel Rotterdammers worstelen met armoede en financiële problemen. Vooral als gevolg van schulden. In Rotterdam zijn de problemen groter dan waar ook in Nederland. (Lees daarover meer in het hoofdstuk 'Rotterdam gezien van onderop').

Het is de hoogste tijd voor een ander verhaal. Een verhaal over hoe wij Rotterdam van een arme tot een warme stad maken. De Pauluskerk heeft daarvoor het initiatief genomen - en in 2017 voorbereidingen getroffen om tot een inspirerend programma te komen: Warm Rotterdam. Een stadsbrede beweging van arm naar warm. Weg van een stad met zoveel arme, uitgesloten mensen. Op weg naar een stad, waarin iedereen voelt en weet, dat zij of hij erbij hoort. Gewoon, omdat iedere Rotterdammer telt. Gewoon, omdat iedereen iets wil en kan. 'Ik ben, omdat wij zijn'. Daar gaat het om!

Dominee Dick Couvée deed in 2017 een oproep in het AD, om mee te doen. Daarop ontvingen we heel veel enthousiaste reacties. Een grote groep mensen en ongeveer 40 organisaties hebben in 2017 aangegeven mee te willen doen - en zijn in 2018 al concreet met elkaar aan de slag gegaan. Er werd in 2017 ook een begin gemaakt met de website, warmrotterdam.nl, die in 2018 wordt doorontwikkeld.

Wil je meedenken, of meedoen met Warm Rotterdam? Of op de hoogte blijven van de ontwikkeling? Stuur dan een mail naar info@warmrotterdam.nl

www.warmrotterdam.nl

Geloofsgemeenschap

De (interreligieuze) geloofsgemeenschap van de Pauluskerk kent geen leden. Iedereen die wil doet mee: bezoekers, vrijwilligers, mensen in Rotterdam en omgeving die zich aangetrokken voelen tot het werk of tot de diensten. Een weldadige mengelmoe van mensen, talen, kleuren en (geloofs)culturen.

Om dit mogelijk te maken, organiseerde de Pauluskerk in 2017 onder meer: wettelijke kerkdiensten, op de zondagen en door de week, een dagelijks Kerkcafé, een stiltecentrum met bijhorende cursus- en trainingsactiviteiten, het Leerhuis, bijbelstudie- en thema-avonden en het Seniorenconvent.

Er werden diensten gehouden op de zondagmorgen, op de eerste zondag van de maand. Het aantal bezoekers bleef stabiel, met zo'n veertig tot zeventig bezoekers per keer, een enkele keer bij bijzondere diensten, naar zo'n 100 bezoeker. Ook werden de diensten nogal eens bezocht door (diaconale) groepen uit andere kerkelijke gemeenten, die geïnteresseerd zijn in het werk van de Pauluskerk of ter plaatse een 'Pauluskerkproject' uitvoeren of overwegen.

Daarnaast is er de stilteviering op de tweede zondag van de maand. Deze vieringen, onder leiding van een van onze artsen, dr. Huub de Weerd, vonden plaats in het Open Huis op de eerste verdieping. Doel is de stilteviering meer

'onder de mensen' te krijgen. Dat heeft duidelijk bijgedragen aan grotere betrokkenheid van onze bezoekers. Er nemen tussen de twintig en veertig mensen per keer aan deel.

De diensten op de vaste vierde zondag van de maand staan onder leiding van een gastpredikant en kennen een meer dan gebruikelijk accent op kunst en cultuur. Het aantal deelnemers aan deze diensten is wisselend, maar groeiend, van circa tien tot dertig. Het Kerkcafé op de zondagmiddag en het Avondgebed op de vrijdag werden bezocht door een groep van voornamelijk bezoekers, wisselend in aantal van zo'n tien tot soms twintig mensen.

Het Kerkcafé door de week, elke dag van 12.00 tot 13.00 uur, koppelt de actualiteit en de levensverhalen aan de Heilige Boeken en werd bezocht door zo'n vijf tot vijftien bezoekers per keer. Het is vaak een bijzonder moment op de dag. Het lukt steeds beter de kwaliteit van het Kerkcafé hoog te houden. Steeds meer en meer vaste bezoekers raken

daardoor geïnteresseerd. Ook de Mindfulnessstrainingen van dr. Huub de Weerd werden met succes voortgezet. Daarvoor bleek blijvende belangstelling.

In de loop van 2017 werden afscheidsdiensten gehouden van enkele trouwe bezoekers van de Pauluskerk. Ook was de Pauluskerk betrokken bij het overlijden, begraven en cremieren van een aantal van onze meer of minder bekende bezoekers. Eind van het jaar werd een van onze mensen bevestigd als ouderling in een bijzondere dienst. Samen met de Nico Adriaanstichting (NAS) herdachten we in op 5 november 2017 de overledenen van NAS en Pauluskerk in een zeer aandachtvolle viering aan de Vijverhofstraat. Steeds weer waren dat bijzondere en waardevolle momenten in het leven van de Pauluskerkgemeenschap.

Centrum voor geloof en spiritualiteit Ds. Kees Schakel zette de cyclus van het joodse Leerhuis voort: bijbelstudie-avonden met een constante groep van zo'n vijftien tot twintig geïnteresseerden. De Pauluskerk heeft ook al jaren

VLUCHTELINGENWERK PAULUSKERK (OMZO)

Voor een verslag van de activiteiten van het Vluchtelingenwerk van de Pauluskerk, speciaal gericht op de mensen zonder verblijfspapieren in de regio Rijnmond, verwijzen wij naar het Jaarverslag 2017 van de Stichting OMZO. Dit verslag is te verkrijgen bij de Stichting Samen 010, tel. 010 - 4666722 of te vinden op www.pauluskerkrotterdam.nl.

een 'everlasting friendship' met de Lutherse gemeenschap/kerk en de school van Beit-Sahour. Samen met en via de Werkgroep PAIS (Palestina-Israël Rotterdam-Rijnmond) proberen we samenleving en kerk in Rotterdam en omgeving goede informatie en een helder zicht te geven op wat feitelijk gebeurt in de door Israël al sinds 1967 bezette gebieden en in Israël zelf. Samengewerkt werd hier ook met de landelijke Werkgroep Kairos/Sabeel Nederland.

In september en oktober vonden vier zeer goed bezochte studie-avonden plaats onder de titel 'Paulus Politiek', onder leiding van ds. Van Kampen en ds. Couvée. De ouderen van de Pauluskerk troffen elkaar maandelijks in het Seniorenconvent, rond een schat aan zeer diverse thema's op maatschappelijk en religieus terrein, met zo'n vijftien tot twintig deelnemers. Dokter Huub de Weerd organiseerde ook in 2017 (vervolg)trainingen 'Mindfulness', voor bezoekers en vrijwilligers van de Pauluskerk.

De werkgroep 'Geloofsvernieuwing' kwam met plannen voor een betere inrichting en een programma voor het stiltecentrum op de tweede verdieping. De inrichting werd eind 2017 verbeterd. Bij gebrek aan menskracht lukt het niet een nieuwe, heldere impuls te geven aan de samenwerking met een aantal islamitische gemeenschappen en moskeeën in de stad.

Financiën

Het jaar 2017 is voor de Pauluskerk financieel voorspoedig verlopen.

We vermelden een paar zaken puntsgewijs:

Met de Diaconie van de Hervormde Gemeente Rotterdam Centrum bestaan afspraken over langjarig gebruik 'om niet' van het kerkgebouw. Verder worden de kosten van de predikantsplaats gedragen door de diaconie, en is sprake van een aanzienlijke jaarlijkse financiële bijdrage tot ruim een derde van de jaarlijkse lasten. In 2017 was er regelmatig georganiseerd overleg tussen de voorzitters en penningmeesters van Diaconie en Pauluskerk. Dat regelmatige contact draagt bij aan een constructieve werkrelatie.

De gebouwencommissie waarin Pauluskerk en Diaconie besluitvorming over exploitatie en onderhoud van het kerkgebouw voorbereiden functioneert in 2017 voorspoedig. Ook over de jaren 2013 tot en met 2016 konden praktische afspraken worden gemaakt.

De Pauluskerk heeft een besluit genomen over 'vergroening van het kerkgebouw', onder meer door toepassing van LED verlichting en het plaatsen van zonnepanelen op het dak. Uitvoering van deze besluiten vindt plaats in de jaren 2018 en verder.

De Pauluskerk ontvangt structureel omvangrijke bedragen van enkele private vermogensfondsen die anoniem wensen te blijven. In 2017 is de constructieve relatie met deze fondsen gecontinueerd.

In het voorjaar van 2017 ontving de Pauluskerk de eerste van vijf omvangrijke schenkingen van een ondernemersfamilie uit de regio Rotterdam. Deze bijdrage was niet voorzien in de begroting. Het bestuur heeft besluiten genomen over besteding van deze extra opbrengst, onder meer in relatie tot het project Warm Rotterdam (gericht op het bestrijden van armoede in de stad).

In 2017 werden, tegen de verwachting in, opnieuw opbrengsten ontvangen in het kader van de Bed-Bad-Brood regeling. De Pauluskerk stelt slaapfaciliteiten beschikbaar en ontvangt daarvoor een bijdrage in de kosten van de gemeente Rotterdam.

Het eethuis werd in 2017 uitgebreid van drie naar vier dagen. Het besluit daartoe werd in 2017 genomen, en de (extra) kosten waren om die reden nog geen onderdeel van de begroting.

De Pauluskerk is een vrijwilligersorganisatie. Voor een beperkt aantal functies wordt gesteund op betaalde professionele krachten. De Pauluskerk hanteert een fatsoenlijk maar bescheiden arbeidsvoorwaardenbeleid. Er is geen verzekering tegen kosten van langdurige ziekte/arbeidsongeschiktheid. Ten laste van het resultaat in 2017 is een voorziening gevormd voor kosten van langdurige ziekte van betaalde krachten (voor zover die kosten reeds in 2017 voorzienbaar waren).

De Pauluskerk heeft, in relatie tot de verplichtingen, een klein eigen vermogen. Om de exploitatie op lange termijn zeker te stellen is een goede relatie met vermogensfondsen, kerken, particulieren, de vereniging Vrienden van de Pauluskerk, én de Diaconie van de Hervormde Gemeente Rotterdam Centrum essentieel. Met die laatste partij zijn afspraken gemaakt over bijdragen aan de kosten van het werk in de Pauluskerk die gelden voor een veel langere periode dan een jaar.

Bestuurders ontvangen geen beloning; de out of pocket kosten van het bestuur worden door de bestuursleden zelf gedragen.

In maart 2018 heeft het bestuur de jaarrekening over 2017 vastgesteld. De rekening sluit met een zeer gering tekort ad € 174. De jaarrekening is gedeponneerd bij het Stichtingenregister van de Kamer van Koophandel (en ook te raadplegen via de website). Het jaarverslag heeft dezelfde opzet als vorige jaren, namelijk met een presentatie van uitgaven “per kostensoort”. Het bestuur heeft besloten dat ten behoeve van het jaarverslag een presentatie van kosten “op activiteitenbasis” nuttig is. Het is onze verwachting dat zodoende voor de gebruikers van jaarrekening en jaarverslag een transparant beeld beschikbaar is van baten, lasten, kosten van de verschillende activiteiten en de samenstelling van het vermogen.

BATEN

Bijdrage Diaconie Hervormde Gemeente Rotterdam Centrum	€	239.472
Onderhoudsbijdrage Diaconie Hervormde Gemeente Rotterdam Centrum	€	39.274
Overige kerkelijke bijdragen	€	25.897
Giften van Fondsen (zie overzicht*)	€	268.770
Bijdrage Vrienden van de Pauluskerk	€	12.250
Giften derden	€	146.924
Vergoeding gebruik kerkzaal	€	31.145
Vergoeding nachtopvang	€	99.988
Buffetexploitatie	€	14.882
Baten uit projecten	€	5.092
Overige baten	€	15.137
rentebaten	€	123
TOTAAL BATEN	€	898.954

LASTEN OP PROJECTBASIS

Helpen waar geen helper is		
Open Huis	€	168.948
Eethuis	€	101.096
Nachtopvang	€	82.162
Individuele hulpverlening	€	30.724
Symposia	€	31.299
Rotterdamse daklozendag	€	14.546
Sportactiviteiten	€	9.434
Dagjes uit en extra aandacht feestdagen	€	26.761
totaal Helpen waar geen helper is	€	464.969

Versterken levenskracht

Fietsenwerkplaats, kledingwinkel, taallessen, e-learning	81.205
Lunchroom	73.381
Muziek, beeldend, theater, schrijven	143.166
totaal versterken levenskracht	297.751

INDIRECTE KOSTEN

136.408

TOTAAL LASTEN

899.128

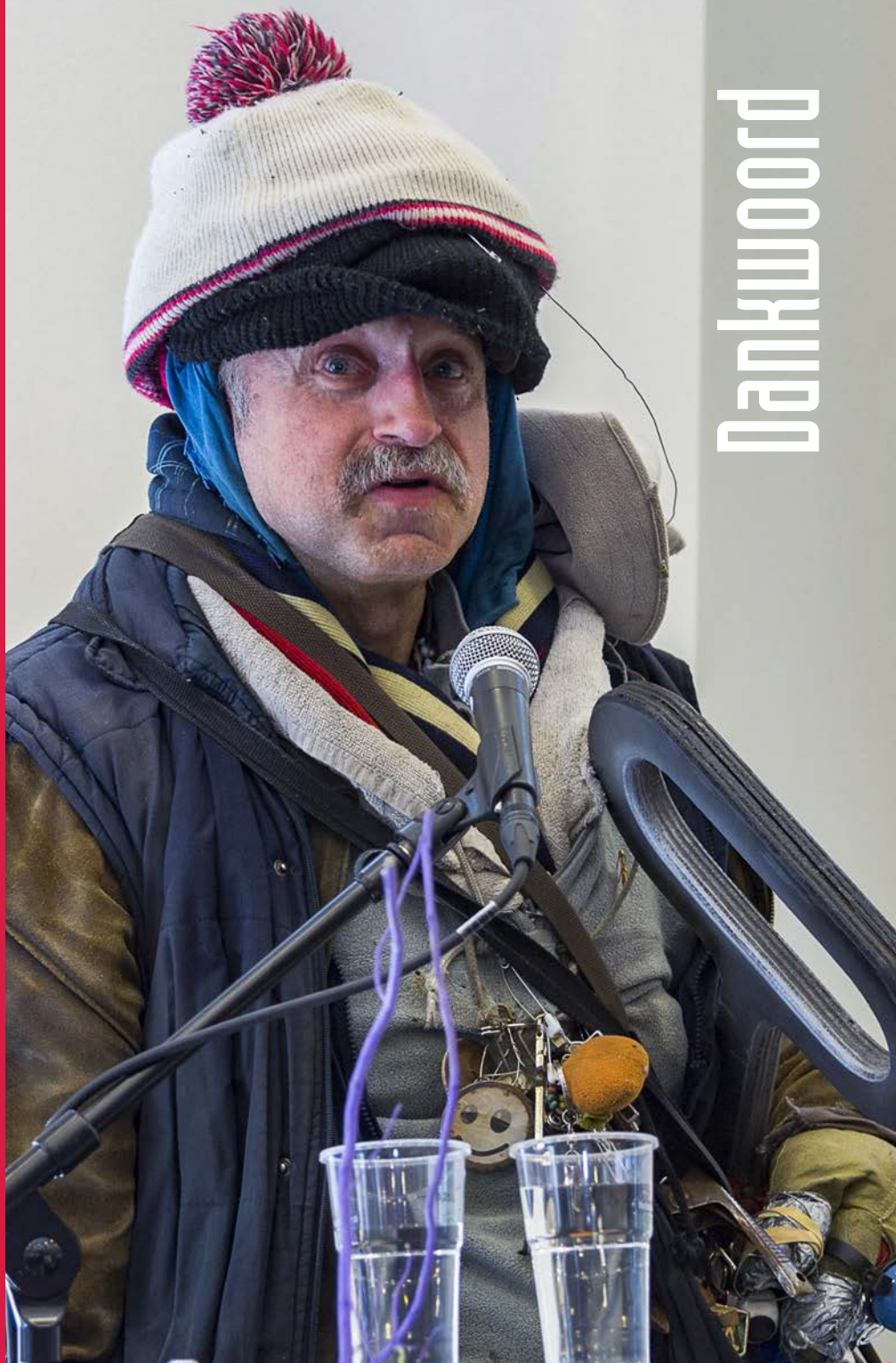
RESULTAAT

-174

Feiten & cijfers uit 2017

- Toename van 34%: dakloze jongeren in Rotterdam (tussen 18 en 23), tussen 2015 en 2017.
- In Nederland verdubbelt het aantal daklozen in zeven jaar tijd (2009 - 2016) Van 17.000 mensen in 2009 naar 30.000 in 2016).
- 27.000 Rotterdammers hebben problematische schulden: schulden die zo hoog zijn dat ze daar nooit meer uit kunnen komen.
- 100.000 Rotterdammers zitten in de schulden.
- Pauluskerk: 7 dagen per week open, van 9:00 tot 21:00 uur.
- Open Huis: gemiddeld 130 bezoekers per dag.
- Eethuis: gemiddeld 50 tot 60 mensen eten hier dagelijks.
- Nachtopvang: voor 24 mensen zonder (verblijfs)papieren.
- Tijdelijke huisvesting: voor 30 tot 40 mensen (vluchtelingen en Nederlanders of anderen met een verblijfsvergunning).
- Maatschappelijk spreekuur: 788 afspraken in 2017.
- Medische dienst: bijna 2200 consulten in 2017 (met name voor mensen zonder geldige verblijfspapieren).
- Fietsenwerkplaats: twee dagen per week open.
- Kledinghuis: drie dagen per week open.

Dankwoord

De Pauluskerk is de welbewuste, bijbels gefundeerde poging te komen tot een inclusieve samenleving. Een poging te komen tot een wereld waarin alle vormen van racisme en uitsluiting en onverdiend privilege alleen maar goed zijn voor de mestvaalt van de geschiedenis. Als de Ene de 'vader en moeder' (en dus niet: man, wit, heteroseksueel etc.) is van alle mensen, dan moet zo'n samenleving toch in het verschiet liggen!? Zoiets geloof je, zoiets hoop je, naar zoiets werk je toe.

Een van de hoofdstukken in het boek 'Hallo, witte mensen', van Naomi Nzume's heet 'Witte verlossers'. "Een witte verlosser is een wit, westers persoon die mensen in "ontwikkelingslanden" ver weg of in "achterstandswijken" in de eigen stad wil "helpen" zonder zich enigszins bewust te zijn van het eigen witte privilege, van mondiale machtsstructuren, van zijn/haar bijdrage daaraan, of van de cultuur en situatie van "zielige" mensen die ze uit de goedheid van zijn/haar witte, westerse hart proberen te "redden". Andere, "zielige" mensen als decor voor je eigen ontwikkeling, inspiratie en o, ja: "passie". Dit is iets, vind ik, dat elke goedwillende Nederlander zich aan moet trekken. Maar ook de Pauluskerk is soms niet vrij van zo'n verlossingscomplex.

Het is goed, dat de Pauluskerk open staat voor iedereen, zonder aanzien des persoons. Dat doen we met opvang, zorg en hulpverlening, met zinvolle dagbesteding en bouwen aan waardigheid. Maar we kunnen

nog een stap verder. Mensen in de marge hebben minder baat bij mensen die voor hen op de bühne staan om hun verhaal te doen. Mensen in de marge hebben vooral baat bij echte bondgenoten. Lees: mensen die het mogelijk maken dat zij zelf op de bühne staan en hun eigen verhaal doen en zichtbaar maken". Dat stond ons te doen in 2017 in en vanuit de Pauluskerk, als het gaat om armoede en om de positie van de mensen zonder verblijfspapieren. En dat blijft ons te doen staan in de jaren daarna.

In de loop van 2017 werd Joly Moerman helaas ziek. Zij was daarna niet meer in staat haar werk als maatschappelijk werker te vervullen. Wij zijn Joly dankbaar voor de voortreffelijke, kordate en hartelijke manier waarop zij jaren onze bezoekers maatschappelijk en sociaal heeft bijgestaan en voor alles wat zij voor de Pauluskerk heeft betekend. Gelukkig kon zij na enige tijd weer met ons meedoen als vrijwilliger in het Open Huis. Ook Erica Meijerink, ons hoofd Facilitaire Zaken werd in de loop van 2017 ziek. Eerst voor 50%, aan het eind van het jaar voor 100%. Wij wensen Erica van harte beterschap en een goed herstel. Als nieuwe maatschappelijk werker werd aangesteld Mirjam Hoeksema. Als waarnemer van een aantal taken van het hoofd Facilitaire Zaken ging, op tijdelijke basis, Martijntje Rodenburg met ons meedoen.

De Commissie van Bijstand werd aangevuld met een nieuw lid, na het vertrek vorig jaar van Jeannette Kortland, in de persoon van

Hanni Bijl – Van Gelder. Hanni werd begin november bevestigd als ouderling van de Pauluskerk.

In het bestuur waren er het afgelopen jaar geen wisselingen. Hard en met grote betrokkenheid is er in het bestuur ook in 2016 gewerkt aan het prachtige "project" Pauluskerk en meegeholpen de kerk richting, voorwaarden en inhoud te geven voor de komende jaren.

Alles wat er in de Pauluskerk wordt gedaan zou niet mogelijk zijn zonder de enorme betrokkenheid, inspiratie, energie, trouw en creativiteit van al die mensen die meedoen: de vele (nieuwe) vrijwilligers, de medewerkers van de Facilitaire Dienst en Kosterij, de andere beroepskrachten, de Medische dienst, bestuursleden, leden van de Commissie van Bijstand, de mensen in de verschillende Werkgroepen en Clusters. Dank voor al jullie betrokkenheid en inzet in 2017 ! In de bijlage vindt u een overzicht van alle mensen die meededen.

Het werk van de Pauluskerk is ook in 2017 op meerdere terreinen kundig en constructief ondersteund door de medewerkers van Samen 010. Ook daarvoor veel dank !

Tot slot zeker ook een woord van dank aan Joost Radstake van Studio Voetnoot, die evenals voorgaande jaren, dit verslag heeft vormgegeven: mooi, overzichtelijk en goed leesbaar !

*ds. Dick Couvée
diaconaal predikant / directeur
Rotterdam, mei 2017*

Overzicht medewerkers/vrijwilligers Pauluskerk 2017

Leden Bestuur Stichting Diaconaal Pauluskerk

Geert Beke (voorzitter)
Jan Blankers
Dick Couvée
Lisa Hendriks
Chris van Houwelingen
Ernst van Koesveld
Dideri Mattijsen
Wolter Pot (Penningmeester)
Marian van Verschuier (secretaris)

Leden Commissie van Bijstand Pauluskerk

Jan Blankers
Dick Couvée
Jan Fraanje
Anneke van Leeuwen
Hans van der Sluis
Henk Wuister
Hanni Bijl-van Gelder
Sjany Middelkoop

Leden Bestuur Pauluskerk Vluchtelingenwerk OMZO

Hilde van Asperen
Dick Couvée (adviseur)
Elisabeth de Jong (secretaris)
Hanny de Kruijf (penningmeester)
Ineke Palm (voorzitter)
Jacques Willemsse

Huismeesters OMZO

Kees Knol
Henk Wuister

Welkom/Balie

Til Berg
Joke van Dijk
Nelleke Quartel
Gerda Haver

Jan Jeronimus
Robin Kolleman
Peter Koole
Kim Lukassen
Ellen Mulder
Thea Prins
Fred van Riemsdijk
Truus Segers
Ulrich Stakbord
Gon Stalling
Renate van der Velden
Janneke Verhaar
Kitty de Vries
Meine de Witte

Orgelcommissie

Jan Blankers
Kees van Goeverden
Hans van der Tholen
Thea Verhagen

Kunst en Cultuurgroep

Jacoline van de Berg
Lies van Bommel
Dick Gebuys
Walther van den Heuvel
Anton Hoeksema
Marcha van den Hurk
Ilse van der Laan
Katherine Macbride
Jaime Nahona
Tim Newman
Taco Noorman
Luc Opdebeeck
Valerie Yvette Pernet
Gon Stalling
Giselle Vegter
Sarah Los
Ellen Gelens
Andreia Bessa
Adrian Goormachtigh

Sanne Luijben
Leon Yousif
Werkgroep Geloofsgemeenschap
Dick Couvée
Sjany Middelkoop
Huub de Weerd
Marijke van Essen
Paulien Matze

Vrijwilliger wereldwinkel

Kees Thieme
Marianne Stompedissel

Kapster

Viktoriya Post-Kratko
Mohanad Abudagga

Vluchtelingenwerk

Sjany Middelkoop
Ingemarij Sjoer
Alice Kruisselbrink-Roerdink

Leden Bestuur

Vrienden van de Pauluskerk

Geert Beke
Jan Fraanje
P.J.J. Lamoré
Hans Valkenburg

Engelstalige dienst

Don Mader

Vrijwillige kosterij

Johan Aaftink
Gorden Crymble
Ayana Getahun
Edita Ghukasyan
Harry Quartel
Ravin Jethoe
Lou Wei Kee
Ben Robach
Edwin Rodrigues

Hans van der Sluis
Leo Smetsters
Jean Tay
Yonas Tekesta
Josef Twizeyimana
Sam C. Twung
Stephan van der Veen
Mark Weggeman
Edwin Rodrigues

Eethuis

Anne Bakx
Hanni Bijl-van Gelder
Joke Bos
Ria Edelman
Hamid Essalhi
Monique Feitsma
Dave de Held
Sander van Hulst
Yonas Kiflemichael
Mieke Krediet
Eva Lavooij
Sarah Janet Los
Inge Moerman
Eva Moraal
Valerie Yvette Pernet
Madiha Radhi
Riekje Roda
Agnes Sankarsa
Noor Suhayli
Nora Vardanjan
Fietje Frank Wattimena
Kayane Grikoryan
Elize de Vroome
Marianne Schouten
Joke van Dijk
Rozina Heni
Ronald Bakker
Ans Berkhout
Jalisa Worthington
Joseph
Alaa Sawan
Casper Kersten
Jurrian Havenaar

Redactie Pauluswerk

Dick Couvée
Corien de Gier
Hans Valkenburg

Naaiatelier Studio Z

Fenmei Hu
Kek Langerak
Man-Yee Mok
Kwannie Tang
Carolien Buis
Purcy Yip
Jinai Looi
Lisa Hu

Betrokken medewerkers

Samen 010

Alexander Borst
Hanny de Kruijf
Wilma Petersen
Anne-Karinne Sanders
Maria Tavares
Heidi van der Wijk

Bijbelstudiegroep

Kees Schakel

Advocaat

P.J. de Bruin

Financiële en Administratieve ondersteuning

Piet Middelkoop
Anne-Marie Valkenburg
Kitty de Vries

Kledinghuis

Jenny Buis
Coby Hendriks
Mirjam Hoeksema
Tina Schrell
Elize de Vroome
Mêrjam Winter
Sarah Jaiteh

Anoeska Borsten
Karolina Gojkovic

Medische dienst Pauluskerk

Lina Bezhanova
Marie Kok-Egu
Bea Kruse
Ton Molenaar
Thea Noga
Huub de Weerd
Marleen de Puydt
Natascha Pesch

Maatschappelijk werk

Mirjam Hoeksema
Joly Moerman

Vrijwilligers Voedselbank

Gerard Bosveld
Wilma Plakkée
Corrie Rietveld
Mohammed Adlikai

Vrijwilligers Taalles

Lies van Bommel
Henk van Dijk
Pamela Russell
Elisabeth de Jong-van der Kuip
Helma Boot
Ruud Swidens

Pastoraatsgroep

Jaap Beukema
Nico Binnendijk
J. Blankers
Henk Bout
Dick Couvée
Co Elshout
Marijke van Essen
Marian Koning-Douwes
Jeroen van Lawick
Hans van der Linden
Paulien Matze
Sjany Middelkoop-Goudriaan

Inge Moerman
Charles Morse
Barbara Triesschijn
Huub de Weerd
Henk Wuister

Communicatiegroep

Steffart Buijs
Peter Goedhart
Jacqueline Kolpa
Ben van der Lem (Fondsenwerver)
Lana van der Meer
Connie Rijken
Gerben van Santen
Desirée Valten
Maarten Hagg
Joost Radstake (Vormgever)
Anne-Karinne Sanders

Beroeps-en Maatschappelijk stagiaires

Jeroen van Lawick

Fietsenwerkplaats

Michiel van Alten
Leon Bruys
Aziz Quttalab
Sam Nerkarar

Medewerkers Pauluskerk

Marga Baas
Dick Couvée
Bastiaan Heuff
Mirjam Hoeksema
Jacqueline Kolpa
Sander de Koning
Herman van Loenhout
Joly Moerman
Erica Meijerink
Sjany Middelkoop-Goudriaan
Martijntje Rodenburg
Ingemarij Sjoer
Ben Suurland
Thuy Trinh
Giselle Vegter

Kernteam Pauluskerk

Dick Couvée
Sjany Middelkoop
Huub de Weerd
Jacqueline Kolpa

Open Huis

Johan Aaftink
Joharra al Tawit
Ronald Bakker
Selamawit Berhane
Jaap Beukema
Ingrid Bomans
Pit Bomans
Joke Bos
Daav Brahms
Jannie Bruijn
Leon Bruijs
Jenny Buis
Moussa Camara
Ria Dingemans
Henny Donkersloot
Daan Duifhuizen
Chirliny El Idrissi
Hamid Essalhi
Pedro Ferreira
Rob Franken
Abrha Berhe Gebrecherkos
Patrick van Gelder
Carina Groenenwegen
Hanneke Guijt
Lisa Hendriks
Ticia Herold
Käthy Hessling-Kroeske
Rozina Mahari Rufi
Mirjam Hoeksema
Jan Jeronimus
Ravin Jethoe
Veronica de Jong
Nelleke Jonker
Ron Kassenband
Yonas Kiflemichael
Fanny Klaasen

Ingrid Klein
Kees Knol
Anneke Kooimans-van Toornenberg
Jeannette Kortland
Sonja Kuipers
Merijn Langelaan
Jeroen van Lawick
Anneke van Leeuwen
Silvia Lieveld
Rozina Mahari Rufi
Rianne Martis
Almaz Massa
Paulien Matze
Willem Meyboom
Inge Moerman
Linda Neruda
Emelyne Niyongere
Sanne Nordbjorn- Zwaagstra
Christine Papillon
Anna Papojan
Valerie Yvette Pernet
Maria de Pina
Linda Rahman
Wanga Raul
Riekje Roda
Muriëlle Schadee
Marianne Schouten
Tina Schrell
Claire Souverain
Ank van der Spek
Gon Stalling
Marianne Stompdissel
Ed Tanihatu
Luciano Ventura Tiago
Marlies Verbree-Eikelenboom
Janneke Verhaar
Jan Verhoog
Atty Verkaik-Jansen
Ton Vermeulen
Anneke Vrijenhoek-Soeters
Zilanda Viera
Liesbeth Vollemans
Mercede van Voorthuizen
Aisha van Wijngaarden

Frieda de Wit-van Orden
Inge Zwaal
Rima Jamkochian
Polly Joy Wilson
Jalisa Worthington
Joly Moerman
Joris Rienks
Linda Stelling
Sanne Nordbjorn- Zwaagstra

**Zinvolle dagbesteding en
bouwen aan waardigheid**
Hilde Stuart

Staf Pauluskerk

Marga Baas
Lina Bezhanova
Jan Blankers
Dick Couvée
Bastiaan Heuff
Jacqueline Kolpa
Erica Meijerink
Joly Moerman
Anne-Karinne Sanders
Hilde Stuart
Ben Suurland
Giselle Vegter
Huub de Weerd

Warm Rotterdam

Jan Blankers
Dick Couvée
Jacqueline Kolpa
Gijs Kusters
Rutger Henneman
Sjoerd van Schooneveld

ASN FOUNDATION

Ars Donandi + W.J.O. de Vries fonds

Elise Mathilde

Fundatie Van
den Santheuvel,
Sobbe

dioraphte

Stichting Bevordering van Volkskracht ^V

kerk
in actie

De
Johanna Donk-Grote
Stichting

Sint Laurensfonds

Ondersteunende stichtingen en fondsen:

Ars Donandi + W.J.O. de Vries fonds

ASN Foundation

De Johanna Donk-Grote Stichting

FondsDBL

Elise Mathilde Fonds

Fundatie Van den Santheuvel, Sobbe

Genootschap Nederig en Menschlievend

G.Ph. Verhagen-Stichting

Haëlla Stichting

Hofsteestichting

KNR - Projecten in Nederland (PIN)

Mr. August Fentener van Vlissingen Fonds

Stichting Bevordering van Volkskracht

Stichting Dioraphte

Stichting Fonds van NRC Handelsbladlezers

Stichting Fonds Schiedam Vlaardingen e.o.

Stichting Interkerkelijk Oriëntatie Centrum

Stichting Mundo Crastino Meliori

Stichting Physico

Stichting Rotterdam

Stichting Swart-van Essen

Stichting Zonnige Jeugd

Sint Laurensfonds

Snickers-de Bruijn stichting

STOER

Van Cappellen Stichting

Particulier giften

ALS U HET WERK VAN DE PAULUSKERK WILT STEUNEN, KUNT U EEN BIJDRAGE STORTEN OP EEN VAN DE ONDERSTAANDE BANKNUMMERS:

Stichting Diaconaal Centrum Pauluskerk:

NL36 TRIO 0338 7521 02

Commissie van Bijstand Pauluskerk:

NL30 INGB 0005 5661 16

Vereniging Vrienden van de Pauluskerk:

NL42 INGB 0005 1735 35

Stichting OMZO:

NL59 TRIO 0391 2279 12

Colofon

Stichting Diaconaal Centrum Pauluskerk

Mauritsweg 20, 3012 JR Rotterdam

Telefoon: 010 - 411 81 32

E: info@pauluskerkrotterdam.nl

Fotografie: Rogier Bos, FotoEd fotografie,

Roelof Rump, Edita Gukasyan

Andreia Bessa en anderen

Lay-out: Joost Radstake

www.pauluskerkrotterdam.nl